

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Ké. iratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDÉK

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben hához hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félre . . . 2 frt,
negyedre 1 frt.

Hirdetmények díj:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

A monografia ügyéhez.

Egy, városa érdekeit szívén hordó s annak multja iránt kiválóan érdeklődő férfitől a következő kérdéseket kaptuk:

„Valjon nem lehetne-e a vármegye történetét úgy szerkeszteni, hogy a városok története is vele egybecsatolva legyen? Valjon nem lehetne-e e révén a városok története kiadására is a közjövdelemből juttatni? Valjon nem lehetne-e, hogy a vármegye történetének szerkesztő bizottsága a városok története összeírása ügyét is tárgyalja? Lehetne az elsőfüzetekben a vármegye történetét kiadni, a többi füzetekben pedig a városokét.”

Szívesen felelünk reá, azon feltevésben, miszerint e közérdekű ügy másoknak érdeklődését is felkeltvén az eszmecsere alaposabb és célszerűbb módozat is vezethet. Véleményünk szerint vármegyénk természetrajzi, föld és néprai helyzetét, kulturális és közigazgatási általános viszonyait a városokra és községekre való tekintettel együtt kell megírni. Sőt a történelmi részt is, amennyiben egyes városok vagy községek története külön fel- említést nem igényelne, együvé lehet foglalni. Ami pedig külön ismertetést érdemel, azt a községeről szóló részben lehet előadni. Minden községeről ugyanis annak eredete, kiváltságos állásának fejlődése, emelkedésének, esetleg pusztulásának, továbbá nevezetesebb családjainak, férfainak leírása mulhatatlan levén, ami ide tartoznék, a városokról is ez iratnék meg. Természetesen a leírás terjedelme és tartalma különbölné pl. Abrudbányánál, Nagyenyednél, Vizaknánál, mint a különben szintén érdekes Alvinczénél, Tövisnél, Diódnál, vagy éppen Ponoránál, Mogosnánál; — sőt az esetben, ha — amint el is lehet várni — az egyes városok pár ezer forint áldozatot hoznának, (ami mégis kevesebb volna egy önálló monografia meg-

írása költségeinél.) — minden város történetét külön kötetben lehetne kiadni, úgy hogy ez a részönállóan is megszerezhető volna.

Kétségtelen, hogy ez esetben apróbb, csak kevésbé érdekes epizodok elmaradnának, — a leírásnak tömörenek, gondosnak kell lenni s így a helyett, hogy pl. Kolozsvár tulságosan aprólékos monografiáját követnők, — eleget tennének feladainknak azzal, ha a lefolyt kort híven, jellegzetesen, esetleg a történetész érdeklő forrásokra való utalással, a kor történetére befolyással bírt városi egyének rövid, de hű jellemzésével feltüntetnők. Erre nézve monografiái s történelmi irodalmunk elég szép példát nyújt, melyet bátran követhetünk.

Természetesen minden attól függ, hogy mily áldozatra vagyunk képesek. Pénz mozgatja a világot s pénzáldozat nélkül monografiánk sem lehet. Mennél több áldozatot hoz valamely város, annál inkább elérheti azt, hogy története részletesebb legyen kidolgozásban s különösen kidomborítva jusson a most élők s utánunk következők tudomására, feltárva okulásul mindazon tanulságokat, melyeket elmúlt eseményeinek értelmes leírása nyújtani szokott, s melyeket saját javára és boldogulására felhasználni minden nemzedékünk kötelessége.

A protestans fakultás kérdéséhez.

A ref. zsinat Budapesten nov. 24-ikén kezdte meg gyűléseit. Ennek előkészítő bizottsága, most 9-én kezdve tanácskozik, melyhez gróf Bethlen Gábor egyházkerületi főgondnok és az Enke elnöke nagyfontosságú fölterjesztést és emlékiratot intézett. Ennek első felét az alábbiakban közöljük:

Főtiszteletű és mlszgos zsinati bizottság!

Az erdélyi ref. egyházkerület közéletének hullámai ritkán csapnak át a királyhágón s ha ez néha mégis megtörténik: nagy oknak kell lenni, a mi azt előidézi.

Igy történt legutóbb ezelőtt mintegy 2 évvel, mikor magam és elvtársaim nevében, a hivatalos többség ellen a közvéleményhez voltunk kénytelenek fordulni.

Egy felhívást szerkesztettünk és adtunk ekkor közre, melyből pár példányt, emlékeztetben való felújítás és bővebb megismerés végett ide zárok.

Felhívásunknak alaptétele ez:

„Meg kell őrizni tisztán egyházunk zsinat-presbiteri alkotmányát a kormányozás és igazgatás minden fokozatában és minden ágazatában! . . .”

„Biztosítanunk kell gyülekezeteinket, tanodáinkat, hogy saját hivatásuknak megfelelő szervek életfejlődésükben megháboríthatni nem fognak; meg kell tartanunk őket a fejlődés anyagi feltételeinek, a saját maguk által szerzett, vagy kegyes alapítókól nyert vagyonnak megtámadhatatlan élvezetében . . .”

Sokat előtt, kik nem az erdélyi egyházkerület tagjai, különösen tetszhetik, hogy nálunk a Királyhágón innen védelmeznünk kell oly elveket, melyek általában a protestantizmus sarkalatos tételei, s melyeket még ezenfelől az 1881—2. évi debreczeni zsinat törvényei nyíltan megszabnak és rendelnek, mind az öt egyesült ref. egyházkerület számára.

Nálunk megtörtént 3 évvel ezelőtt nyilvános egyházkerületi ülésen, hogy kormányzó férfaink egyik legelsője (apén maga a püspök) azon alkalomból, hogy a Bethlen Gábor fejedelem alapítványának egy részét, a theol. akadémiát szabad-e Nagyenyedtől elszakítani és Kolozsvárra áthelyezni? azok ellenében, kik tagadták, hogy erre bárkinek joga lehetne, ekképen válaszolt:

„A mi erdélyi egyházkerületünk annyira szuverén, hogy ehhez hasonló testületet a föld kerékén többet nem ismerek. Most ez a könyv (rámutatván az előtte fekvő egyházi törvénykönyvre) törvény: ha akarjuk egy határozatot hozunk s a jövő percben „egyetlen betűje sem lesz többé törvény!” Ha mi az alapítványokat ugyanazon célra fordítjuk, melyre az alapító hagyta, ha „más helyre” tesszük is át: azzal nem sértjük meg a végrendelező akaratát . . .”

Ily hamis és veszedelmes tanításoknak azután igyekezett a püspök ur tényekkel is bizonyítékot szerezni. Elzálogosított önhatalmulság, az egyházkerületi közgyűlés megkérdése nélkül, az egyes egyházkerületek és különböző célu alapítványok vagyonából, (melynek tőkei nagyobb

TÁRCZA.

Koldus dala.

Ritka vendég nálam
A mosolygás, ritka . . .
Hejh, de van is annak
Mélyseges mély titka!
Mostoha gyerekeknek
Tekintett az élet,
Kényeztető szóval
Nem igen becézett!

Ha néha jön is egy,
Ajkaim tájára,
Az az egy mosoly is
Olyan félnék, árva!
Dértől esett tavasz
Téveteg sugára,
Lombjavesztett erdő
Bujdosó madara;

S az az egy mosoly is
Soká meg sem állhat.
Arcomon a redők
Othonra találtak.
S mint a vén emberek
Titkos szóba állva,
Nem türik, ha ifju
Jött a társaságba.

Ugy is összeszoktam
En a fájdalommal,
Mint a reszkető kéz
Az öreg mankóval!

Talán az okozna
Új bánatot nekem,
Ha nem volna bánat
A szívem mélyében.

De nem! Hazug szó volt,
A mit kiejtettem,
Néha mégis támad
Viharos jó kedvem!
Viharos jó kedvem,
Melynek megújultán
Szégyenkeze bánat
A szikrazó vulkán:

Mert látom az embert
Görnyedni a porba,
Rabszolga-vágyától
Más elé tiporva;
Kevély homlokáról
— Dicső egy jelenség! —
Másnak papucsához
Tapadtott a fenség!

Mondjátok, mondjátok
Hát ez nem mulatság:
Törpeségen épül
Az emberi nagyság! ?
S én, független koldus
Mikor ilyet látok,
Szívemből nevetem
Az egész világot!

Szabó Jenő.

Gusztáv Adolf első szerelme.

— Fordította n-a. —

4 ik

folytatás.

A titkár engedelmességet a parancsnak s midőn,

előkészületeit megtette az írásához, a királynőre emelte szeméit, ki mondatolni kezdé:

„Vérző szívvel, feldult kebellet, kétségbeesve a fájdalomtól egy elkatározás előtt állok, a mely megmásíthatatlan. Az ország java kívánja. El kell válnunk Ebba!”

Az öreg férfiú kiejtette kezéből a tollat, reszkető térddel felállott és a királyné felé közeledett. Közvetlen előtte térdre rogyott és összekulcsolt kezekkel esdekelte: „Kegyelem felséges asszony! Kegyelem a gyermeknek, hiszen összetörni szíveiket! s mi lesz velem szerencsétlenül? A király haragja összezuz, ha megtudja hogy e levél írója én voltam.”

„Mi jut eszébe Sijonson?” felelt a királyné szigoruan. Ő semmi egyéb, mint vak eszköz a kezeimben és semmi felelőség sem fogja terhelni. Magam leszek felelős mindenért. Nem tudja, hogy az én kezem elég erős önt minden veszélytől megóvni? Újjon le és írjon tovább.”

És midőn az öreg titkár re-zketve engedelmességet tett, a királyné tovább mondatolt egészen nyugodtan:

„Országnagyjaim, minisztereim, tanácsosaim, nem kevésbé anyám is, kivétel nélkül mind megegyeznek abban, hogy Svécziát a legnagyobb veszély érné, ha önt Ebba nőmmé tenném. Azt jól tudja, hogy jobban szeretem életemnél, de van szívemben egy pont, melybe egy, még szentebb oltárt állítottam, mint nóm iránti szerelmemet, melyen hazám és népem iránti szeretetem lángol. Higyjen nekem Ebba, hogy nehéz küzdelmeken mentem keresztül, a mig szívem gyengéd és édes érzelmek le-küzdöttem. Felejtse el Ebba, a mi közöttünk történt és merítsen erőt és vigaszt azon tudatból, hogy szerelmét a haza jólétért áldozta fel.”

A királyné elhalgatott, a toll még egy másodpercig pergett a papíron, aztán az egész írás félretétett.

„Ezt az írást” törte meg a csendet a királyné, „s a többi darabokkal együtt, melyek önhöz tartoznak a király elébe fogja helyezni, hogy aláírja, mégpedig ő felé.”

biztosíték okáért a központ felügyelete alatt Kolozsvárt őriztetnek) 1,400,000 frt papíráradékot és kölcsön vett ezen zálogra az Osztrák-magyar banktól 1,000,000 frtot. Csak azért, hogy ezen üzletre eshető nyereséget (nem a tulajdonosok javára, hanem) az ő „szívéhez nőtt” kolozs-akadémiájára fordíthassa.

A mi többször idézett Felhívásunk kimondotta, hogy „aggodalommal tekintünk arra a sok, rohamos, a multak emlékeit és a jogtörténelmi fejlődést tekinteten kívül hagyó, gyakran ötletszerű erőszakos és kétes értékű újításokra, amelyekre a biztos alapot nélkülöző, sőt pusztán reményre építők alkotásokra, miknek egyházkerületünkben közelebről lépten nyomon tanui vagyunk. Különösen megdöbben a kötelező kegyelet hiánya, az évszázadok által kipróbált intézmények és intézetek, mindenek fölött, a nagylelkű alapítók iránt...”

Két fontos kérdés állott Erdélyben ezalatt két évvel napi rendszerben: a megkötött 1,000,000 os kölcsön-üggy és a nagyenyedi theol. akadémia áttételének szándéka Kolozsvárra. Mindkettőt sikerült az 1889. és 1890. év őszén tartott kerületi közgyűléseken lényegében megakadályoznunk.

Mert igaz ugyan, hogy a forma kedvéért a nyilvános ülésen lezavartattunk, de 3 hónap mulva az 1 millió kölcsön fölbontatott és lebonyolított.

A Bethlen-főtanoda alapítványainak sérthetlensége is (miként 76-ban és 88-ban) ismételt deklarálattal ugyan, de azért, hogy az átköltözési tervnek is elég tetsessék, szavazatok többségével kimondatott egy 2 ik theol. akadémiának felekezeti tanárképzővel és a kolozsvári egyetemmel „némi és lehetőleg” szerves kapcsolatban való fölléltatása, azon böcs óvatossággal azonban, hogy „az életbe léptetés idejét akkor fogja a közgyűlés megállapítani, a midőn a fedezetéről biztosan és részletesen fogott gondoskodni.”

Azt hitte és kellett, hogy higgye köztünk minden elfogulatlanul gondolkodó egyén, miként ez a közvetítő határozat csupán a visszavonulás fedezésére hozott, mert egy egyházkerületben két theologiai akadémiára szükség nincsen s a kolozsvárnak felállítására pénz annál kevésbé letezik.

azonban, nagytiszteletű Zsinati Bizottság! csudálatosképen mind a két 1890. évben eldöntött kérdés — úgy a pénzügyi, mint az akadémiai — a közelebbi mult szeptember havában újra felelevenedett s ime előttünk áll, foglalkoznunk kell vele, csak az alakja kissé más. Olyan ez, mint az ócska kalap, melyet minden évben más színre festenek és másképp formáznak, hogy a divatnak megfeleljen: mentől inkább tessék s többfelé lehessen köszöngetni vele.

1873-ban indítványoztatott a Bethlen-főiskola theologiai akadémiájának áttétele Kolozsvárra. Három évi küzdelem után kimondatott a Bethlen-alapítvány sérthetlensége, sőt az is, hogy a meunyenben az újra rendezés és 5-ik theol. tanszék fölléltatását a nagyenyedi kollegium meg nem bírja, „ezen terhek hordozásához maga az egyház kerület is hozzá járul.” Ugyanakkor vizsgálásul megengedtetett Szász Domokos, akkor még kolozsvári

ge megjelenése után azonnal. Gondom lesz rá, hogy jelen legyek, mikor az aláírásnak meg kell történni. Már most tudja kötelességét, még csak arra figyelmeztetem komolyan, hogy óvakodjék valamely árulástól, mert ez önnek biztos romlását okozná. Ellenben, ha hallgat, semmi bántódás nem éri. Ezt jegyezze meg Stjónson!

Ezzel távozott a tereméből, magára hagyva a reszkető öreget, a veszedelmes irással.

Egyedül léte nem tartott hosszasan, mert néhány perc mulva belépett az ifjú király, fogadván minisztereit, előadó tanácsosait, kik ezalatt az előteremben egybegyűlekeztek. A jelentések megtörténtek. Majdnem abban a percben, mikor a király az utolsó tanácsosai közül elbocsátta, megnyitott a királyné lakosztályába vezető ajtó és belépett az anya- királyné. Ekkor tette a titkár az uralkodó elébe az aláírandó ügydarabokat.

„Még a munka közepette vagy Gusztáv?” kérdő Christina, miután fiával reggeli üdvözlését kicserélte. „Kérlek ne zavartsd magad miattam dolgaidban, az én hireim elmondására még van idő.” A király vette a tolat és megkezdte az aláírásokat. Minden ívet, melyen a királyi kézirat már rajta volt, a titkár azonnal elvett.

„Örömet vagy szomorúságot tartalmaznak azon hírek?” kérdé a király. E pillanatban feküdt előtte a végzetes írás.

„Azt hiszem örömet fognak neked okozni, mert Drontje kastélyból jöttek!”

Egy gyors tollvonással aláírta a levelet, a nélkül, hogy tartalmát elolvasta volna és izgatottan felszökött helyéből.

„Drontje kastélyból. Mi örömdetes történt ott?” A titkár a levelet ezalatt elvette és a többi írás között eltüntette.

„A grófné azt írta nekem, hogy nyolc nap leteltével vissza szándékozik jönni Stockholmba leányával együtt.”

lelkész urnak, hogy az ő kolozsvári akadémiájának adományokat gyűjtessen.

Kilenc év mulva 1885-ban Szász Domokos ur püspökké választván, következő 1886. év őszén már nagyszabású pénzszerzésről gondoskodik, támogatva a rendelkezésére álló igazgató tanács által.

Eladja a kerületi közgyűlés megkérdése nélkül — hogy a ki ellene szól mindig a püspök személyével és tekintélyével találja magát szemközt — eladja az egyházközségek és alapítványok központban őrzött, egy és fél millió forintnyi erdélyi „urbéri kötvényeit,” s becsereij állami papíráradékokért.

Az így szerzett névértékű 141,000 forint tőkét nem a vagyon tulajdonosoknak adja, sem tartalékba nem helyezi, hanem a kamatokat kiosztja különböző című érdekcsoportoknak, hogy azok szavazatát későbbi főcéljára biztosítsa. Ez történt 1887-ben tavasszal.

Sikerült eképen ezen első lépéssel a központban őrzött értékpapirokról a tulajdonosok neveit letörölni és a szelvény kamatok kézhöz vételének jogát az igazgató tanács hatáskörébe vonni.

Egy év mulva 1888-ban a Bethlen-főiskola előjárósága felterjesztést intézvé az egyházkerületi közgyűléshez a végett, hogy az üresedésben levő 5-ik theol. tanszék betöltéséről gondoskodjék, s az 1876-ban hozott határozat értelmében annak dotációjáról egyházkerületi uton intézkedjék. A püspök indítványára 21 tagu közgyűlési bizottság neveztetett ki, a mely 1889. évi szeptember 17-én a közgyűlést csak 2 háttal megelőzve teljes melepétést célozva, a 12 évvel ezalatt elvetett indítványt ismét fölújította, s az enyedi alapítványok igénybe vételével a theol. akadémiának Nagyenyedről Kolozsvárra áthelyezését hozta javaslatba. Ujra önmagát állítva a püspök ur előtérbe: fedezte a javaslatokat, mint saját magáét.

Ekkor jött létre azon kettős határozat, melyet fentebb jeleztem.

Meglévén a Kolozsvárra tervezett theol. akadémiáról szóló határozat, s az enyedi alapítványokhoz nem lévén szabad többé nyulni: ekkor köttetett az 1 millió kölcsön 1890. elején, mely egy évi fennállás után meghátrálni volt ugyan kénytelen, hanem jövedelme ismét a theologiai akadémia alapjára fordítatott.

De azért a pénzszerzési művelet más alakban csakhamar ismétlődött.

1891. júniusában rendkívüli közgyűlés hivatott össze, s annak egy tervezet terjesztetett elő, mely szerint, tekintettel az állami papíráradékok küszöbön álló bovonására s azzal járó kamatcsökkenésre, segélykölcson pénztárcimen a központi felügyelet alatt álló pénzek fekvő birtokokra kölcsön adattassanak, s a befolyó jövedelem többlet a tulajdonosok kamatcsökkenésének pótlására fordíttassék.

Csak erre az engedélyre volt szükség: 2 millió felüli papíráradékot eladtak s különböző bank- és társulati részvények vásároltatván, a közelebről mult szeptember 10—13-iki kerületi közgyűlésen papírosan 101,000 frt n.untatott ki, mint 1 év alatt szerzett nyereség, mely most sem a tulajdonosok számára tőkésített, hanem belőle 36 ezer frt a kolozsvári theol. akadémia javára iratott.

„Igy hát végre boldog leszek!” kiáltá a király! „Köszönöm anyám!”

Negyedórával később kezéhez kapta a királyné a levelet, mely oly ügyesen alá lett iratva az uralkodó által. Szemei diadalmasan ragyogtak, midőn az írást kezében tartotta. Uját még egyszer intőleg emelte azon ember felé, ki akarata ellenére segítségére volt.

„Olyan néma legyen, mint egy hal Stjónson! Csak az én ajkamról szabad a királynak meg tudni e levél történetét.”

Utoljára emelte fel intőleg uját a királyné s a titkár egy alázatos bókolással távozott.

A királyné kiadta a rendeletet, hogy de la Gardie tábornokot azonnal vezessék hozzá. Mialatt a tábornokra várakozott, íróasztalához ült s gyorsan írt egy levelet, melyet a király levelével egy borítékba zárva Brahe Erna grófnénak címzett Drontje kastélyba. A tábornokot jelentették, ki egy komoly katona nyugodtságával és méltóságával lépett be. Ha gondolta is, hogy sürgős küldetés a rendkívüliekhez tartozik, sokkal inkább udvaronc volt, semmint ezt észre lehetett volna rajta venni.

„Én önt magán hírnökömmel szemeltem ki tábornok, Drontje kastélyba,” kezdé a beszédet a királyné kegyes mosolylyal.

A tábornok szeme felragyogott. „Felséged engem késznek talál.”

„Brahe Erna grófnénak kell e királyi kéziratot átadni.” A királyné átnyújtá a levelet. „És gondolja-e, hogy miért választottam önt e levél átadójának tábornok?”

„Mivel felségednek kegyelme egy ember óhajt boldoggá tenni. Én sejtem e levél tartalmát.”

„Használja fel tehát a pillanatnyi alkalmat és ne térjen vissza Stockholmba fiatal neje nélkül.”

(Vége köv.)

Igy fűződik nálunk, nagytiszteletű Zsinati bizottság! egymáshoz a közpénzeinkkel való üzletfolytatás és a kolozsvári theol. akadémia kérdése.

Vannak, kik bámulják azoknak bátorságát és kitarását, kik ilyen merész vállalatoktól vissza nem riadva, egyetlen kedvenc eszme létesítése végett az egyház vagyonyának biztonságát vakmerően kockáztatják.

Én és elvtársaim, a soha meg nem kérdezett tulajdonosok s azon nagyszámu sereg, mely a hivatalos tekintély előtt félrevonulva, szavát hallatni sem meri: szorongó aggodalommal kérdezzük? hová vezet mindez? mikor és miként fog végződni?

Egyszer a nagyenyedi theol. akadémia teljes átköltötése minden alapítványával együtt.

Maskor: átköltötetés az alapítványok egy részével. Harmadszor ugyanaz: azon igérettel kibővitve, hogy az alapítványokat csak „ideiglenesen” veszik el.

Negyedszer: egy új egyházkerületi theol. akadémia állítása tanárképzővel, azzal indokolva, hogy a kolozsvári egyetem ifju tanárainkat nem neveli eléggé felekezeties szellemben.

Ötödször ugyanaz: tanárképző nélkül és most már „szerves kapcsolatba hozva” ugyanazon felekezetiesnével egyetemmel, hová papnövendékeinket akarjuk járatni.

Hatodszor: egy minden más akadémiákat felölmülő „theologiai fakultás,” idei ápril. 2 án a zsinat előtt aként bejelentve, hogy ennek már van két háza és 100,000 forintja, pedig a két ház költsön pénzzel vásároltatott, s az alapnak, 4 hónap mulva között hivatalos kimutatás szerint sines többje 35,000 forintnál.

Ez azon kínos vergődés, melynek színjátékát az erdélyi ev. ref. egyházkerület 20 év óta, meg-megújuló szünetekkel végig szemlélni és szevedni kénytelen, kapcsolatban a protestantizmus alapelveinek folytoos sérelmeivel és mások vagyonával fűzött úzérkedésekkel.

A cél mindig egy és ugyanaz: Enyed theologiai akadémiáját megszüntetni és Kolozsvárra áthelyezni.

Miután a viszonyok különös alakításánál fogva a fő-tiszteletű Zsinati bizottság tagjai közt senki sines, ki az ellenvéleményt képviselné: kötelességemnek ismerem, bármily szokatlan és kellemtelen helyzetbe jussak is általa, figyelmeztető szavamat felemleni, ugys mint hazafi, ugys, mint egyházunk törhetetlen híve.

Célom volt, hogy azon illusztris testület, melyhez felvilágosításaimat intézem, ne egy oldalú információk alapján határozzon. Sőt ha sikerül őt az ellenkezőről meggyőzőm: erdélyi ref. egyházkerületünk belbékéjének végrevalahára való helyreállítása érdekében fogja befolyását érvényesíteni s azon kérdést, hogy az összes egyházkerületek anyagi hozzájárulásával egy hatodik theol. akadémia álltassék, miután a felállítandó „debreczeni teljes egyetem” minden ide vonatkozó szükségét pótol és kielégíti, napirendről leveszi.

Fölterjesztésem bizonyítékául egy okmányokkal felszerelt „történeti áttekintést” mellékeltem. Ajánlom annak megvizsgálását és figyelembe vételét.

Mely tisztelettel maradván a Nagytiszteletű és méltóságos Zsinati bizottságnak.

Kolozsvárt. 1892. november hó 7-én.

Alázatos szolgálja:
Gr. Bethlen Gábor, s. k.
egyh. ker. főgondnok.

A filloxera vármegyénkben!

Nem a magán és közélet filloxeráiról van szó, hanem arról a rettenetes, alattomos, szabadszemmelláig látható kis rovarról, mely vármegyénknek 7000 holdra mérhető, hirneves borokat adó szőlőit fenyegeti. A mint a balázsfalvi járás főszolgabírája vármegyénk alispánjának bejelentette, Morágyi István, a nagyenyedi vincellér-képezde szaktekintély gyanánt tisztelt igazgatója, f. hó 16 án K a r á c s o n y f a l v á n levő szőlőkben a filloxera jelenlétét megállapította:

Elég szomorú e felfedezés, ámbár ez előre látható volt Medgyesen és vidéken fellépett filloxera vész után. Lásponkban nem egyszer szólaltunk fel aziránt, mihely Medgyes vidékéről az első vészjelről értesültünk, hogy szőlős-gazdáink erőlyes óvintézkedések megtétele végett egyesüljenek. Ugyanezt hangoztatta, ahol csak megfordult, Morágyi István, a jeles vincellérképezdei igazgató. Ugy hallottuk, hogy a Hegyalján mutatkozott is hajlam ily fellépésre, hanem hát szóbeszéd maradt. Némelyek azt hiszik, hogy csak úgy lehet védekezni, ha pl. Szász-Sebestől Miriszlóiig minden szőlőbirtokos kötelezi magát, hogy teljesíti a szakértők által — fájdalom — már dus tapasztalatok alapján helyesnek talált óvintézkedéseket s fizeti a közpénztárba a szükséges fedezetet. Hát persze bizony, hogy e volna a legjobb, sőt mégjobb lett volna, ha Küküllő és Tordavármegyék összes szőlőbirtokosai egyesültek volna, mert így kevesebb költséggel gyorsabban, több eredményt mutathattak volna fel. De mi reá mutatunk Pozsony szőlősgazdáira, kik nem sokat gondolkodtak, hanem a baj első felismerésekor oly intenzív óv-

intézkedése
filoxera p
szitettek t
Bécs melle
mely közse
van Német
határra ko
honnán kö
s az ujakér
jóformán k
Egye
hold szőlő
sen ki kell
évig szék
hagyni a f
használni s
het, hogy
menthetün
tud ennél,
jobb!

Térjű
mondám m
ték a fejök
az Al-Duna
ményre az
Szécl
tak a teend
országunk
nyek szom
át, míg vég
nem tette
kormány b
tényleges v

Alig
sok nehézs
szakértők
összes köl
vitellel ver
és a berlini
lett, hogy
A vé
kivül eltér
oly régen
hogy a mu
a magyar
addig befel

Igen
hazafiak, d
mindent a
nagy mű k
lyel évszáz
kapacitás e
negy Szécl
magyar kö
A kö
felőlünk, m
Budapestet
zer vasuti
1865-ben c
ki tudná v
gitották Ma
mások után
dést tért ne
mű bukását.

De ne
lyesen van
egész kiterj
Az eg
munkahelyr
1. Gre
2. Ju
3. Va
Már e
dályok teszi
lem néhány
vizet, hogy
józási idény
kivül több
hogy a hajó
elégtelen, s
roham miat
tulásnak van

A mű
létesíteni, a
lálnak, tová
lítani. E ke
szőr a Duna
mélységet n
kötöltések al

„Közérdek.”

— A magyar-lapádi tüzkárosultak javára, dr. Jeney Elek gyűjtőívén szivesek voltak adakozni: Nagyenyed város közönsége 25 frt, Maszák Leona urbölgy 10 frt, dr. Jeney Elek 10 frt, Müller Mihály, Vincze Lajos és Kerekes Mihály 5—5 frt, Dezső Zsigmond 3 frt, Csernátóni Péter, Kovács Gyula, Nagy János, Folyovich Sándor és Bisztricsány Lajos 2—2 frt, Török Dániel, Ujvári Imre, Eröss István, Papp Gábor, Vajda Péter, E. Ujváry István, Sombori Sándor, Z. Szász Sándor, Bőjthe Zsigmond, Horváth József, dr. Winkler Albert, Feiler Lázár, Schönberger Mór, Orbai Lajos, Werner Gyula, Deutsch Dávid, Grün Samuel, Jován Viktor, Munkácsi Zsigmond, O-ztián Viktor, Fodor Miklós, Papp Ferencz, Baldi Károly, Ince Samu, Cirner J. József, Scheidel József, Török János, Benedek Gábor, Deli Ödön, Szilágyi Farkas, dr. Kovács Ödön, Dunsai Albert, Ungerpek Miklós, Garda József, Hegedűs János, Málnási Károly és Gyarmathy Ernő 1—1 frt, Sándor Károly 60 kr, Luka Albert, Solyom János, Kovács Mihály, Kun József, Veress Albert, Veress Mózes 50—50 kr, Csűrös Ferencz 40 kr, Balla Béla 20 kr. Fogadják a nemes szívű adakozók a károsultak legmélyebb köszönetét és háliját. M-Lapád, 1892. nov. 18-án. I m r e József körjegyző.

— Fehér vas. Egy velencei (Spanyol orsz) iparos oly vegyi szert talált fel, mely az olvadó vas köz keverve az egész tömegében rögtön megfeszíti. Az ily módon előállított fehér vas törési és csiszolási felülete fényes mint az ezüst és nagyon kemény. A felfaláló már kapott is szabadalmat Spanyolországban.

Uj találmányok és műszaki közlemények.

Közlő: Bergl Sándor szabadalmi és mérnöki irodája

— Nedvesség elleni védekezés. A közeg ség apolására alakult német társaság havi ülésében a lakáshigiéna egyik kérdésével is foglalkozott. Orth tanár megfigyeléseket közölt, melyeket ő oly házakban tett, melyeknek szomszédlatkán új építmények emeltek. Ez esetekben mindannyiszor kitént, akár a ház-sorosan, akár szabadon állanak is azok, hogy miután a szomszédos új építmény készen volt, az új építményhez legközelebb fekvő falak át voltak nedvesítve. Az új építmény megszáradásánál a szabadra levő víznek egy része a régebbi szomszédház falába hatol az illető lakók kárára. E károkat Orth tanár rendőri szilyrendelettel véli megszüntethetni. Ha a régi és új épület határos falait kátrány bevonattal, vagy töltecsirizzel elválasztjuk, ez által a nedvesség áthatolása megakadályozható volna.

— Jégvágás villamoság segítségével. Canada északi partjain, ahol nagyban foglalkoznak a jégbeszerzésével, a jövő téli évszakban új eljárást fognak alkalmazni a jégvágásra; e célra acélsodronyokat akarnak használni, melyek a dinamok árama által izzásba hozhatók.

— Vizhatlan cementmunkák. A „Centralblatt für die oesterr. Papierindustrie” javasolja, hogy a falszott víztartók belső díszítésére szolgáló cement sejtsovot rostokkal vegyítsük, miáltal a díszítésben hajszálrepedések keletkezése megakadályozható. Ezen eljárás, hatásában is, a már ismert módra emlékeztet, hogy az idők folyamán vizhatlanságukat veszített cementmedencék sűrítése végett, azokba fűrészport teszünk; ez utóbbiból levált egyes sejtrostok a hajszálrepedésekbe jutván, azokat betömik, miatt-hogy azok a víztől megdagadnak.

— Analfesték — foltok eltávolítása a testbőrrel. Az analfestéktől piszok kezek megtisztítására, mint legkíméletesebb módszert ajánlja az „Unna” című szakfolyóirat, hogy azokat egymástól 5 percentes sósvíz hidrogénperoxidral és aztán alkohollal megmossuk.

Csarnok.

Adjatok kezembe lantot!

Adjatok kezembe lantot!

Hadd, pengessen burokat;
Egy méla dalt dalolok csak
Hisz úgy sem bir a hur sokat.

Adjatok kezembe lantot!

Feszült legyen az ideg rajt!
Hogy dalba fojtott könnyeim
Híven tükrözze vissza majd.

Adjatok kezembe lantot!

S Muzsám siess, hát dalra fell!
Ez első s tán utolsó dalt
Fáján, hűgva zenghessem el.

Adjatok kezembe lantot!

Nem! bár ajkam dalért eped;
Ha megszólal e bus keserv
Érzem, szívem bele reped.

Bedő Béla.

A magyar népvallásból.

— Levelek —

II.

Kedves öcsém! meghalt a mi falunkban egy ember, kit — dacára, hogy nagyon közel állott, boldogultatyámhoz, a közelben pedig hozzám s így az egész családhoz — mégis ellenségünknek, ellenségemnek kellett tekintenem. Sokat kellett magamban elfojtanom, hogy — halála előtt, halálakor, s halála után — jó kereszténynek tekintessem s tekintessünk. Meg is érdemeltem e nevet s meg is kaptam. . . De e beismerések s „jó keresztényen” nevezgetések neked is gyömölcöztek — ha ugyan gyömölcözésről lehet szó — mert alkalmat adtak okot szolgál-tattak arra, hogy gondolkozzam — e levélben — népünk ezen felfogásán s a „keresztényen” nevezet jelentőségéről.

Előre becsátom e merésznek látszó tételt, hogy a mi népünk na sem egészen keresztényen, legalább olyan mértékben nem mint pl. a holland, hol a kereszténység theológiája a nép körében is tárgya a vitaközönségnek. De ha tekintetbe vesszük kisebb fokú mivelődési állapotát s meglehetősen fejletlen tudományos képzettségét: természetesen nem lehet kívánni, hogy a keresztényiség tudományában jártas legyen, de még annyit se tudunk felfedezni, hogy őstermészetében gyökerező vallás-nézete kompárealjon a keresztény vallás ősalap-igazságaival.

Az istent ritkán nevezi atyának, hanem inkább „az én istenem”-nek és „én uram”-nak. A szentháromság személyeit a népverő Hadur fogalmához fűzi, a mikor fenyegető értelemben mondja: „Verjen meg a három isten tetedet.” Az istenhez való gyermeki bizalom igen szépen nyilatkozik akkor, a midőn munkájához kezd, vagy ezt bevégzi. Az „én istenem segits-meg” „há! istennek bevégztem” ezt vagy azt s „áldja meg az isten munkáikat” igen használt s gyönyörű szólásmódjai a népnek. A praedestinatio tanát teljesen hiszi: Isten így rendelte: „ekkép” volt elvégezve, ez vagy amaz. . .

De leginkább tudja respectálni a kereszténység etikáját már természeténél fogva is. Ama szelidségre, jámborságra, de e mellett okosságra („legyetek okosak mint a kígyó s szelidek mint a galambok”) intő szavait átérti. — különösen a székelynép, — a midőn valamely oly tény előtt, mely keresztényen ellenes, megdöbbenve így kiált föl: „Hisz’ nem vagyok én pogány!”

Szerénységet s maga megalázást jelentenek ama mon-dásai: „semmitfele keresztényen nem képes” erre — vagy arra, vagy pedig „nem merné megtenni” ezt. Használja ezt pedig akkor, a midőn olyan dologról van szó, melynek véghezvívése az Urral perbe szálló, eget ostromló titáni merészséget követ el s a melyféle gondolatok előtte keresztény-ellenesnek tűnnek fel.

Ime igen halvány képe, váza a nép vallásának, mondhatnók egyház történetje egy szakaszának.

Kedves öcsém! A magyar Genius emlegetése idejében midőn minden eszme, minden intézmény a nemzeti eszme szolgálatába kíván lépni, a jelzett fajta vonásokat a nép vallásának figyelmen kívül hagyunk nem szabad, nem lehet. hiszen jöhet idő, hogy a nemzetes jellegű vallásos érület hullámai magásra fognak csapkodni s diadalmos harsogással töltik be az alföldi sík rónáit s a „székely bércek övét.” E nemzetes érületnek hazafias irányban való lángra gyulását láthatad kedves öcsém a budai szobor koszorúzási ügy alkalmából.

Ez irányu mozgalmi népünk érületének szakasztott mása az ő keresztényen érület felfogásának. Ez érület szülte dalok, színmű a tántosok dalai s mint Erdélyi J. mondja: „költészetünkben nincs keresztényi.” A val-lasos érületben, ennek megnyilatkozásában már több van, de ez se vetözte le ősi jellegét s ne is vetközza.

Atyafiai és hazafias üdvözléssel közöntelek levelem végén . . . Z . . . n.

Felelős szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

HIRDETÉSEK

Egész selyem, mintázott Faulardokat méterenként 85 krtól egész 1 frt. 65 krig (mintegy 450 különböző árnyalatban) negrendelt egyes öltönyökre, vagy egész végében is szállít házhoz szállítva, postai-ér és vámentesen HENNEBERG G. (cs. kir. udvari szállító) selyemgyár a ZÜRICHBEN. Minták postafordulóval küldetnek. Svájca oimzett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó. (6)

Sz. 2026--1892.
tkvi.

Arverési hirdetmény.

Az abrudbányai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság által közzétetik, hogy Karl József végrehajtónak Bondea Achim és neje Bobar Anna végrehajtást szenvedő elleni 200 frt tőke, ennek 1890. szeptember 21-től járó 6% kamatai, 22 frt 10 kr eddigi és ezután költések s jár. behajtása végett a topánfalvi kir. bíróság területéhez tartozó Topánfalva községi 557, 639 sztkvben foglalt következő ingatlanok az 1881. LX. t.-cz. 156 §. a) és d) pontja értelmében egészben: 557. sztkvben. 1. sorszám, 3791. helyrajzi számú kaszáló becsértéke és kikialtási ára 11 frt, bánatpénz 1 frt 10 kr. 2. s. 4475. és 4476. hrsz. szántó és esür bé. és ká. 45 frt, bp. 4 frt 50 kr. 3. s. 4558. hrsz. kaszáló bé. és ká. 6 frt, bp. 60 kr. 4. s. 4669. hrsz. kaszáló bé. és ká. 5 frt, bp. 50 kr. 5. s. 4769. hrsz. szántó bé. és ká. 5 frt, bp. 50 kr. 6. s. 5309. 5310. és 5311. hrsz. kaszáló, legelő és szántó bé. és ká. 37 frt, bp. 3 frt 70 kr. 7. s. 5328/1. hrsz. legelő bé. és ká. 6 frt, bp. 60 kr. 8. s. 5365. és 5371. hrsz. szántó, 5374/2. hrsz. kaszáló és 5375.—5384. hrsz. szántó, legelő, kaszáló, esür, kaszáló, ház, kaszáló, legelő, köveces bé. és ká. 153 frt, bp. 15 frt 80 kr. 9. s. 5389. hrsz. szántó bé. és ká. 48 frt, bp. 4 frt 80 kr. 639. sztkvben. 1. s. 4547. és 4548. hrsz. kaszáló bé. és ká. 24 frt, bp. 2 frt 40 kr. 2. s. 4551. és 4552. hrsz. szántó és esür bé. és ká. 28 frt, bp. 2 frt 80 kr. 4. s. 5225/1. hrsz. legelő bé. és ká. 2 frt, bp. 20 kr. 5. s. 5238.—5241. hrsz. legelő, szántó, kaszáló, kaszáló, 5257.—5259. 5288. 5295. és 5296. kaszáló, kaszáló, ház, szántó, szántó és kaszáló bé. és ká. 304 frt, bp. 30 frt 40 kr. 6. 5247. hrsz. szántó bé. és ká. 17 frt, bp. 1 frt 70 kr. 7. s. 5250. és 5251. hrsz. kaszáló és szántó bé. és ká. 109 frt, bp. 10 frt 90 kr. 8. s. 5266. és 5267. hrsz. szántó bé. és ká. 10 frt, bp. 1 frt. 9. s. 5280. és 5281. hrsz. kaszáló és köveces bé. és ká. 4 frt, bp. 40 kr. 10. s. 5292. és 5299. hrsz. szántó bé. és ká. 8 frt, bp. 80 kr és tartozékai Topánfalva községben a község házá-nál megtartandó nyilvános bírói árverésen 1892. november hó 28-án d. e. 10 órakor becsáron alól is a becsár 10%-ának a bírói kiküldött kezéhez leendő előleges letétele mellett elfognak adadni.

Vevő a vételárnak felét 15 nap alatt, másfelét az árverés jogerőre emelkedésétől számított 30 nap alatt és ugyanazon naptól számított 6% kamatokkal együtt, a gyulafehérvári kir. adó, mint bírói letéti hivatalnál a 39425/881. I. M. sz. letéti szabályrendelet értelmében befizetni.

E hirdetménnyel kibocsátott árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen telekkönyvi hatóság és Topánfalva községi előljárásnál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.

Abudbányán, 1892. július 26.

KILYÉN KÁROLY,
kir. alj-bíró.

2016/1892.
tkvi.

Arverési hirdetmény.

Az abrudbányai kir. bíróság, mint telekkönyvi hatóság által közzétetik, hogy a lupai hadarau gr. kel. egyház végrehajtónak Bosca Veselle boneu és neje hagyatéka végrehajtást szenvedő elleni 100 frt tőke annak 1890. június 19-től járó 6% kamatai 25 frt 5 kr. eddigi és ezután költések s jár. behajtása végett Topánfalva kir. bíróság területéhez tartozó Lupsa községi 78 sztkvben foglalt következő ingatlanok az 1881. évi 60 t.-cz. 156 §. a) és d) pontja értelmében egészben: 1. sorszám 194. helyrajzi számú szántó becsértéke és kikialtási ár 11 frt, bánatpénz 1 frt 10 kr. 2. s. 3608. hrsz. legelő bé. és ká. 38 frt bp. 3 frt 80 kr. 3. s. 8486. hrsz. szántó bé. és ká. 3 frt, bp. 30 kr. 4. s. 8513. hrsz. szántó, 8515. szántó, 8520. hrsz. kaszáló, és 8521. hrsz. erdő bé. és ká. 64 frt bp. 6 frt 40 kr. 5. s. 8651. hrsz. szántó és 8655. hrsz. kaszáló bé. és ká. 21 frt, bp. 2 frt 10 kr. 6. s. 8658. hrsz. kaszáló bé. és ká. 6 frt, bp. 60 kr. 7. s. 8835. hrsz. szántó bé. és ká. 25 frt, bp. 2 frt 50 kr. 8. s. 17113. hrsz. szántó bé. és ká. 4 frt, bp. 40 kr. 9. s. 17133. hrsz. erdő. 17102. hrsz. erdő és 17150. hrsz. szántó bé. és ká. 10 frt, bp. 1 frt. 10. s. 17138. hrsz. szántó bé. és ká. 2 frt, bp. 20 kr. 11. s. 17370. hrsz. szántó, 17371. hrsz. legelő bé. és ká. 11 frt, bp. 1 frt 10 kr. 12. s. 17374. hrsz. szántó, 17377. hrsz. szántó bé. és ká. 13 frt, bp. 1 frt 30 kr. 13. s. 17435. hrsz. szántó, 17436. hrsz. legelő bé. és ká. 9 frt, bp. 90 kr. 14. s. 17538. hrsz. kaszáló. 17539. hrsz. kert, 17540. hrsz. ház, 17542/1. hrsz. ház, 17542/2. hrsz. kert és 17548. hrsz. kaszáló bé. és ká. 414 frt bp. 41 frt 40 kr. 15. s. 17591. hrsz. erdő, 17592. hrsz. kaszáló és 17605. hrsz. kaszáló bé. és ká. 17 frt, bp. 1 frt 70 kr. 16. s. 17696. hrsz. szántó bé. és ká. 12 frt, bp. 1 frt 20 kr. 17. s. 17782. hrsz. szántó bé. és ká. 11 frt bp. 1 frt 10 kr. 18. s. 17920. hrsz. szántó bé. és ká. 10 frt, bp. 1 frt. 19. s. 18442. hrsz. erdő bé. és ká. 2 frt, bp. 20 kr. 20. s. 18452. hrsz. erdő és 18453. hrsz. kaszáló bé. és ká. 20 frt, bp. 2 frt. 21. s. 18482. hrsz. erdő és 18486. hrsz. erdő bé. és ká. 6 frt, bp. 60 kr. 22. s. 18489. hrsz. kaszáló, 18443. hrsz. kaszáló és 18444. hrsz. erdő bé. és ká. 87 frt, bp. 8 frt 70 kr. 23. s. 18548. hrsz. szántó bé. és ká. 4 frt, bp. 40 kr. 24. s. 18552/2. hrsz. szántó bé. és ká. 1 frt bp. 10 kr. 25. s. 19107. hrsz. szántó bé. és ká. 14 frt, bp. 1 frt 40 kr. 26. s. 19329. hrsz. szántó be. és ká. 13 frt. bp. 1 frt 80 kr és tartozékai Lupsa községben a község házá-nál megtartandó nyilvános bírói árverésen 1892. évi december hó 8-án d. e. 10 órakor becsáron alól is a becsár 10%-ának a bírói kiküldött kezéhez leendő előleges letétele mellett elfognak adadni.

Vevő a vételárnak felét 15 nap alatt más felét az árverés jogerőre emelkedésétől számított 30 nap alatt és ugyanazon naptól számított 6% kamatokkal együtt, a gyulafehérvári kir. adó, mint bírói letéti hivatalnál a 39425/881. sz. igazságügy. miniszteri letéti szabályrendelet értelmében befizetni.

E hirdetménnyel kibocsátott árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen telekkönyvi hatóság és Lupsa községi előljárásnál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.

Abudbányán 1892. évi június hó 26-án.

KILYÉN KÁROLY,
kir. alj-bíró.

„Közérdek.”

— A magyar-lapádi tüzkárosultak javára, dr. Jeney Elek gyűjtőívén szívesek voltak adakozni: Nagyenyed város közönsége 25 frt, Maszák Leona urhölgy 10 frt, dr. Jeney Elek 10 frt, Müller Mihály, Vincze Lajos és Kerekes Mihály 5—5 frt. Dezső Zsigmond 3 frt. Csernátóni Péter, Kovács Gyula, Nagy János, Folyovich Sándor és Bisztricsány Lajos 2—2 frt. Török Dániel, Ujvári Imre, Eröss István, Papp Gáz s, Vajda Péter, E. Ujváry István, Sombori Sándor, Z. Szász Sándor, Bójtó Zsigmond, Horváth József, dr. Winkler Albert, Feiler, Lázár, Schönberger Mór, Orbai Lajos, Werner Gyula, Deutsch Dávid, Grün Samuel, Jovián Viktor, Munkácsi Zsigmond, Osztián Viktor, Fodor Miklós, Papp Ferencz, Baldi Károly, Ince Samu, Cirner J. József, Scheidel József, Török János, Benedek Gábor, Deli Ödön, Szilágyi Farkas, dr. Kovács Ödön, Dunai Albert, Ungerpek Miklós, Garda József, Hegedűs János, Málnási Károly és Gyarmathy Ernő 1—1 frt. Sándor Károly 60 kr. Luka Albert, Solym János, Kovács Mihály, Kun József, Veress Albert, Veress Mózes 50—50 kr. Csűrös Ferencz 40 kr. Balla Béla 20 kr. Fogadják a nemes szívű adakozók a károsultak legmélyebb köszönetét és halálját. M.-Lapád, 1892. nov. 18-án. I m r e József körjegyző.

— **Fehér vas.** Egy velencei (Spanyol orsz) iparos oly vegyi szert talált fel, mely az olvadó vas közé keverve az egész tömegében rögtön megfűtíti. Az ily módon előállított fehér vas törési és esziszolási felülete fényes mint az ezüst és nagyon kemény. A feltaláló már kapott is szabadalmat Spanyolországban.

Uj találmányok és műszaki közlemények.

Közl.: Bergl Sándor szabadalmi és mérnöki irodája

— **Nedvesség elleni védekezés.** A közeg ség apolására alakult német társaság havi ülésében a lakás-higiéna egyik kérdésével is foglalkozott. Orth tanár megfigyeléseket közölt, melyeket ő oly házakban tett, melyeknek szomszédaitkán új építmények emeltek. Ez esetekben mindannyiszor kitudt, akár a ház-sorosan, akár szabadon állanak is azok, hogy miután a szomszédos új építmény készen volt, az új építményhez legközelebb fekvő falak át voltak nedvesítve. Az új építmény megszáradásánál a szabadon levő víznek egy része a régebbi szomszédház falába hatol az illető lakók kárára. E károkat Orth tanár rendőri szalyrendelettel véli megszüntethetni. Ha a régi és új épület határos falait kátrány bevonattal, vagy tetőcsirizzel elválasztjuk, ez által a nedvesség áthatolása megakadályozható volna.

— **Jégvágás villamoság segítségével.** Canada északi partjain, ahol nagyban foglalkoznak a jégbeszerzésével, a jövő téli évszakban új eljárást fognak alkalmazni a jégvágásra; e célra acélsodronyokat skarnak használni, melyek a dinamok árama által izzásba hozhatók.

— **Vizhatlan cementmunkák.** A „Centralblatt für die oesterr. Papierindustrie“ javasolja, hogy a falazott víztartók belső díszítésére szolgáló cementet sejtsovot rostokkal vegyítsük, miáltal a díszítésben hajszálrepedések keletkezése megakadályozható. Ezen eljárás, hatásában is, a már ismert módra emlékeztet, hogy az idők folyamán vizhatlanságukat veszített cementmedencék sűrítése végett, azokba fűrészpont teszünk; ez utóbbiból levált egyes sejtrostok a hajszálrepedésekbe jutván, azokat betömik, mint-hogy azok a víztől megdagadnak.

— **Analinfesték** — foltok eltávolítása a testbőről. Az analinfestéktől piszkos kezek megtisztítására, mint legkíméletesebb módszert ajánlja az „Unna“ című szakfolyóirat, hogy azokat egymá-után 5 percentes sósvíz hidrogénperoxidral és azután alkohollal megmoszuk.

Csarnok.

Adjatok kezembe lantot!

Adjatok kezembe lantot!

Hadd, pengessen hurokat;
Egy méla dalt dalolok csak
Hisz ugy sem bir a hur sokat.

Adjatok kezembe lantot!

Feszült legyen az ideg rajt!
Hogy dalba fojtott könnyeim
Híven tükrözze vissza majd.

Adjatok kezembe lantot!

S Műzsám siess, hát dalra fell!
Ez első s tán utolsó dalt
Fáján, bugva zenghessem el.

Adjatot kezembe lantot!

Nem! bár ajkam dalért eped;
Ha megszólal e bus keserv
Érzem, szívem bele reped.

Bedő Béla.

A magyar népvallásból.

— Levelek —

II.

Kedves öcsém! meghalt a mi falunkban egy ember, kit — dacára, hogy nagyon közel állott, boldogultatyámban, a közelben pedig hozzám s így az egész családhoz — mégis ellenségünknek, ellenségemnek kellett tekintenem. Sokat kellett magamban eltojtanom, hogy — halála előtt, halálakor, s halála után — jó kereszténynek tekintessem s tekintessünk. Meg is érdemeltem e nevet s meg is kaptam . . . De e beismerések s „jó keresztény“ nevezeteknek nekem is gyömölcserőztek — ha ugyan gyömölcserőzéstől lehet szó — mert alkalmat adtak okot szolgáltatni arra, hogy gondolkozzam — e levélben — népünk ezen felfogásán s a „keresztény“ nevezet jelentőségéről.

Előre becsátom e merésznek látszó tételt, hogy a mi népünk ma sem egészen keresztény. legalább olyan mértékben nem mint pl. a holland, hol a kereszténység theológiája a nép körében is tárgya a vitaközönségnek. De ha tekintetbe vesszük kisebb foku művelődési állapotát s meg lehetős fejletlen tudományos képzettségét: természetesen nem lehet kívánni, hogy a keresztényiség tudományában jártas legyen, de még annyit se tudunk felfedezni, hogy őstermészetében gyakorozó vallás-nézete kompáreljon a keresztényen vallás-ésalap-igazságaiival.

Az istent ritkán nevezi atyának, hanem inkább „az én istenem“nek és „én uram“nak. A szentháromság személyeit a néperő Hadur fogalmához fűzi, a mikor fenyegető értelemben mondja: „Verjen meg a három isten tégedet.“ Az istenhez való gyermeki bizalom igen szépen nyilatkozik akkor, a midőn munkájához kezd, vagy ezt bevégzi. Az „én istenem segits-meg“ „há! istennek bavegeztem“ ezt vagy azt s „áldja meg az isten munkáikat“ igen használt s gyönyörű szólásmodjai a népnek. A praedestinatio tanát teljesen hiszi: Isten így rendelte „ekkép“ volt elvégezve, ez vagy amaz . . .

De leginkább tudja respectálni a kereszténység etikáját már természeténél fogva is. Ama szelidségre, jámborságra, de e mellett okosságra („legyetek okosak mint a kígyó s szelidek mint a galambok“) intő szavait átérti. — különösen a székelynép, — a midőn valamely oly tény előtt, mely keresztényen ellenes, megdöbbenve így kiált föl: „Hisz“ nem vagyok én pogány!”

Szerénységet s maga megalázást jelentenek ama mondasai: „semféle keresztény nem képes“ erre — vagy arra, vagy pedig „nem merné megtenni“ ezt.“ Használja ezt pedig akkor, a midőn olyan dolgról van szó, melynek véghezvívése az Urral perbe szálló, eget ostromló titáni merészséget követ el s a melyféle gondolatok előtte keresztényen-ellenesnek tünnek fel.

Ime igen halvány képe, váza a nép vallásának, mondhatnók egyház történelmének egy szakaszának.

Kedves öcsém! A magyar Genius emlegetése idejében midőn minden eszme, minden intézmény a nemzeti eszme szolgálatába kíván lépni, a jelzett fajta vonásokat a nép vallásánál figyelmeu kívül hagyunk nem szabad, nem lehet, hiszen jöhet idő, hogy a nemzeties jellegű vallásos érzület hullámai magasra fognak csapkodni s diadalmas harsogással töltik be az al föld sik rónait s a „székely bércek ölt.“ E nemzeties érzületnek hazafias irányban való lángra gyulását láthatad kedves öcsém a budai szobor koszorúzás ügy alkalmából.

Ez irányu mozgalmai népünk érzületének szakasztott mása az ő keresztény érzelem fellobbanásának. Ez érzület szülte dalok, szimfóniák, táltosok dalai s mint Erdélyi J. mondja: „költészetünkben nincs keresztényi.“ A valóságos érzületben, ennek megnyilatkozásában már több van, de ez se vetközte le ősi jellegét s ne is vetközte.

Atyáim és hazafias üdvözlettel közöntelek levelem végén . . . Z . . . n.

Felelős szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

HIRDETÉSEK

Egész selyem, mintázott Faulardokat méterenként 85 krtól egész 1 frt. 65 krtól (mintegy 450 különböző árnyalatban) megrendelt egyes öltönyökre, vagy egész végekben is szállít házhoz szállítva, postai-ér és vámmentesen HENNEBERG G. (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára a ZÜRICHBEN. Minták postafordulóval küldetnek. Svájca címzett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó. (6)

Sz. 2026--1892.
ikvi.

Arverési hirdetmény.

Az abrudbányai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság által közzétetik, hogy Karl József végrehajtónak Bondea Achim és neje Bobar Anna végrehajtást szenvedő elleni 200 frt tőke, ennek 1890. szeptember 21-től járó 6% kamatai, 22 frt 10 kr eddigi és ezutáni költségek s jár. behajtása végett a topánfalvi kir. bíróság területéhez tartozó Topánfalva községi 557, 639 szíjtkvben foglalt következő ingatlanok az 1881. LX. t.-cz. 156 §. a) és d) pontja értelmében egészben: 557. szíjtkvben. 1. sorszám, 3791. helyrajzi számú kaszáló becserítke és kikialtási ára 11 frt, bánatpénz 1 frt 10 kr. 2. s. 4475. és 4476. hrsz. szántó és esür bé. és ká. 45 frt, bp. 4 frt 50 kr. 3. s. 4558. hrsz. kaszáló bé. és ká. 6 frt, bp. 60 kr. 4. s. 4669 hrsz. kaszáló bé. és ká. 5 frt, bp. 50 kr. 5. s. 4769. hrsz. szántó bé. és ká. 5 frt, bp. 50 kr. 6. s. 5309. 5310. és 5311. hrsz. kaszáló, legelő és szántó bé. és ká. 37 frt, bp. 3 frt 70 kr. 7. s. 5328/1. hrsz. legelő bé. és ká. 6 frt, bp. 60 kr. 8. s. 5365. és 5371. hrsz. szántó, 5374/2. hrsz. kaszáló és 5375.—5384. hrsz. szántó, legelő, kaszáló, esür, kaszáló, ház, kaszáló, legelő, legelő, köveces bé. és ká. 158 frt, bp. 15 frt 80 kr. 9. s. 5389. hrsz. szántó bé. és ká. 48 frt, bp. 4 frt 80 kr. 639. szíjtkvben. 1. s. 4547. és 4548. hrsz. kaszáló bé. és ká. 24 frt, bp. 2 frt 40 kr. 2. s. 4551 és 4552. hrsz. szántó és esür bé. és ká. 28 frt, bp. 2 frt 80 kr. 4. s. 5225/1. hrsz. legelő bé. és ká. 2 frt, bp. 20 kr. 5. s. 5238.—5241. hrsz. legelő, szántó, kaszáló, kaszáló, 5257.—5259. 5288. 5295. és 5296. kaszáló, kaszáló, ház, szántó, szántó és kaszáló bé. és ká. 304 frt, bp. 30 frt 40 kr. 6. 5247. hrsz. szántó bé. és ká. 17 frt, bp. 1 frt 70 kr. 7. s. 5250. és 5251. hrsz. kaszáló és szántó bé. és ká. 109 frt, bp. 10 frt 90 kr. 8. s. 5266. és 5267. hrsz. szántó bé. és ká. 10 frt, bp. 1 frt. 9. s. 5280. és 5281. hrsz. kaszáló és köveces bé. és ká. 4 frt, bp. 40 kr. 10. s. 5292. és 5299. hrsz. szántó bé. és ká. 8 frt, bp. 80 kr és tartozékai Topánfalva községben a község házában megtartandó nyilvános bírói árverésen 1892. november 10-án d. e. 10 órakor becsáron alól is a becsár 10%-ának a bírói kiküldött kezéhez leendő előleges letétele mellett elfognak adatni.

Vevő a vételárnak felét 15 nap alatt, másfelét az árverés jogerőre emelkedésétől számítandó 30 nap alatt és ugyanazon naptól számítandó 6% kamatokkal együtt a gyulafehérvári kir. adó, mint bírói letéti hivatalnál a 39425/881. I. M. sz. letéti szabályrendelet értelmében befizetni.

E hirdetményvel kibocsátott árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen telekkönyvi hatóság és Topánfalva községi előjáróság-nál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.

Abrudbányán, 1892. július 26.

KILYÉN KÁROLY,
kir. aljbíró.

2016/1892.
ikvi.

Arverési hirdetmény.

Az abrudbányai kir. bíróság, mint telekkönyvi hatóság által közzétetik, hogy a lupai hadarau gr. kel. egyház végrehajtónak Bosca Vesellé bonen és neje hagyatéka végrehajtást szenvedő elleni 100 frt tőke annak 1890. június 19-től járó 6% kamatai 25 frt 5 kr. eddigi és ezutáni költségek s jár. behajtása végett Topánfalva kir. bíróság területéhez tartozó Lupsa községi 78 szíjtkvben foglalt következő ingatlanok az 1881. évi 60 t.-cz. 156 §. a) és d) pontja értelmében egészben: 1. sorszám 194. helyrajzi számú szántó becserítke és kikialtási ár 11 frt, bánatpénz 1 frt 10 kr. 2. s. 3608. hrsz. legelő bé. és ká. 38 frt bp. 3 frt 80 kr. 3. s. 8486 hrsz. szántó bé. és ká. 3 frt, bp. 30 kr. 4. s. 8513 hrsz. szántó, 8515 szántó, 8520 hrsz. kaszáló, és 8521. hrsz. erdő bé. és ká. 64 frt bp. 6 frt 40 kr. 5. s. 8651. hrsz. szántó és 8655. hrsz. kaszáló bé. és ká. 21 frt, bp. 2 frt 10 kr. 6. s. 8658. hrsz. kaszáló bé. és ká. 6 frt, bp. 60 kr. 7. s. 8835. hrsz. szántó bé. és ká. 25 frt, bp. 2 frt 50 kr. 8. s. 17113. hrsz. szántó bé. és ká. 4 frt, bp. 40 kr. 9. s. 17138. hrsz. erdő. 17102. hrsz. erdő és 17150. hrsz. szántó bé. és ká. 10 frt, bp. 1 frt. 10. s. 17136. hrsz. szántó bé. és ká. 2 frt, bp. 20 kr. 11. s. 17370. hrsz. szántó, 17371. hrsz. legelő bé. és ká. 11 frt, bp. 1 frt 10 kr. 12. s. 17374. hrsz. szántó, 17377. hrsz. szántó bé. és ká. 13 frt, bp. 1 frt 30 kr. 13. s. 17435. hrsz. szántó, 17436. hrsz. legelő bé. és ká. 9 frt, bp. 90 kr. 14. s. 17538. hrsz. kaszáló. 17539. hrsz. kert, 17540. hrsz. ház, 17542/1. hrsz. ház, 17542/2. hrsz. kert és 17548. hrsz. kaszáló bé. és ká. 414 frt bp. 41 frt 40 kr. 15. s. 17591. hrsz. erdő, 17592. hrsz. kaszáló és 17605. hrsz. kaszáló bé. és ká. 17 frt, bp. 1 frt 70 kr. 16. s. 17696. hrsz. szántó bé. és ká. 12 frt, bp. 1 frt 20 kr. 17. s. 17782. hrsz. szántó bé. és ká. 11 frt bp. 1 frt 10 kr. 18. s. 17920. hrsz. szántó bé. és ká. 10 frt, bp. 1 frt. 19. s. 18442. hrsz. erdő bé. és ká. 2 frt, bp. 20 kr. 20. s. 18452. hrsz. erdő és 18453. hrsz. kaszáló bé. és ká. 20 frt, bp. 2 frt. 21. s. 18482. hrsz. erdő és 18486. hrsz. erdő bé. és ká. 6 frt, bp. 60 kr. 22. s. 18483. hrsz. kaszáló, 18443. hrsz. kaszáló és 18444. hrsz. erdő bé. és ká. 87 frt, bp. 8 frt 70 kr. 23. s. 18548. hrsz. szántó bé. és ká. 4 frt, bp. 40 kr. 24. s. 18552/2. hrsz. szántó bé. és ká. 1 frt bp. 10 kr. 25. s. 19107. hrsz. szántó bé. és ká. 14 frt, bp. 1 frt 40 kr. 26. s. 19329. hrsz. szántó bé. és ká. 13 frt, bp. 1 frt 30 kr és tartozékai Lupsa községben a község házában megtartandó nyilvános bírói árverésen 1892. évi december hó 3-án d. e. 10 órakor becsáron alól is a becsár 10%-ának a bírói kiküldött kezéhez leendő előleges letétele mellett elfognak adatni.

Vevő a vételárnak felét 15 nap alatt más felét az árverés jogerőre emelkedésétől számítandó 30 nap alatt és ugyanazon naptól számítandó 6% kamatokkal együtt, a gyulafehérvári kir. adó, mint bírói letéti hivatalnál a 39425/881 sz. igazságügy miniszteri letéti szabályrendelet értelmében befizetni.

E hirdetményvel kibocsátott árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen telekkönyvi hatóság és Lupsa községi előjáróságnál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.

Abrudbányán 1892. évi június hó 26-án.

KILYÉN KÁROLY,
kir. aljbíró.